

De

NUMMER 9 /// JAARGANG 87 /// 27 JANUARI 2012

Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

Eén in Christus

Conditietraining

In gesprek

Gereformeerd en charismatisch

Met elkaar in gesprek door middel van vragen

COLOFON

De Reformatie verschijnt om de andere week en is een uitgave van Stichting De Reformatie.

Bestuur drs. Bernard Bos (voorzitter),
Herman Rozemuller (penningmeester)

Kernredactie drs. Bas Luiten (hoofdredacteur),
drs. Heleen Sytsma - van Loo (eindredacteur),
drs. Bram Beute, prof. dr. Ad de Bruijne,
drs. Janneke Burger - Niemeijer, dr. Hans Schaeffer

Brede redactie Kernredactie plus prof. dr. Erik
de Boer, prof. dr. Sander Griffioen, prof. dr. Gert
Kwakkel, Jan Westert

Beeldredactie drs. Frouckje van der Wal

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per
e-mail: redactie@dereformatie.nl.
Eventueel per post naar Redactie De Reformatie,
Fontanalaan 3, 5624 KN Eindhoven. Alles wat
met (abonnementen)administratie te maken
heeft naar info@dereformatie.nl of per post naar
De Reformatie, Postbus 89, 7730 AB Ommen.

Opmaak IDD concept.communicatie.creatie |
www.idd.nu

Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf

Administratie

De Reformatie, postbus 89, 7730 AB Ommen
info@dereformatie.nl /// tel. 0529 - 43 88 96

Advertenties

Nico Postuma, tel. 0341 - 84 21 47,
tel. 06 - 139 959 05 /// adverteren@dereformatie.nl
Contracttarief op aanvraag

Abonnementen

€ 52,50 per jaar /// studenten € 19,50 ///
buitenland € 130,-
- abonnementsjaar loopt van 1 januari t/m
31 december

De Reformatie is op Daisy cd-rom verkrijgbaar
bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en
slechtzienden. Tel. 0341 - 56 54 99.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het
niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

www.dereformatie.nl

KORTETERMIJNDENKEN

TEKST: BAS LUITEN, HOOFDREDACTEUR ///

De economie vraagt van ons dat we flexibel zijn en ons nergens aan binden. Onze samenleving verandert daardoor ingrijpend. Maar niet alleen daardoor. Onlangs stond er in HP/DeTijd een opvallend artikel van Jan Latten, hoogleraar demografie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij wees aan wat de ontkerkelijking met de samenleving doet. Doordat mensen hun geloof in God verliezen, gaat het besef overheersen dat het leven eindigt bij de dood. Daarmee is de druk heel groot geworden om er nú alles uit te halen wat erin zit. Mensen zijn zelf verantwoordelijk geworden voor hun geluk of ongeluk. Is iets niet meer leuk, dan is men bijna aan zichzelf verplicht om over te stappen naar iets anders. Dit is hét kenmerk van een maakbaar leven. Nieuwe generaties willen obsessief het maximale uit het leven halen. Daardoor blijven ze langer alleen en neemt het aantal echtscheidingen toe. Relaties worden losser, vrienden komen in plaats van een gezin. Dit is toch wel een opvallende analyse. Paulus schrijft dat we beklagenswaardig zijn als we alleen voor dit leven ons heil van Jezus verwachten (1Kor. 15:19). Dan hebben we God niet goed begrepen. In

Jezus is ons leven één geheel, voor en na het sterven. Hij leert ons zo te denken en te verwachten, met volharding. De uiteindelijke vervulling van zijn beloften ontvangen we op de nieuwe aarde. Toch zie je ook onder christenen de neiging om meer eisen te stellen aan het leven hier en nu en om daarin vooral subjectief te zijn. Mensen kunnen zomaar ineens kiezen voor zichzelf en voor hun persoonlijke ontwikkeling, ten koste van hun relatie met anderen. Het besef van verantwoordelijkheid voor elkaar neemt zienderogen af. Dit gaat duidelijk in tegen Gods bedoeling. Hij wil dat we trouw zijn in onze relaties en onze beloften nakomen, in het huwelijk, in de kerk en ook ten aanzien van onze naaste. Hij leert ons verder kijken dan vandaag. Het gaat erom dat we elkaar helpen en meenemen, zijn toekomst tegemoet. Kortetermijndenken is dodelijk voor onze motivatie.

Voor een mens is kort samengevat alleen dit belangrijk, dat hij recht doet, trouw is en wandelt met zijn God (Micha 6:8). Jezus benadrukte het recht, de barmhartigheid en de trouw (Mat. 23:23). Hier komt het op aan, want trouw is Hij!

IN DIT NUMMER

172

HUISWERK VOOR GEREFORMEERDEN

Vanuit het 'semper reformanda' (er moet steeds weer verder of opnieuw hervormd worden) is de gereformeerde traditie altijd vatbaar voor verbetering. Hans Burger formuleert zes vragen over thema's waarmee de charismatische beweging gereformeerden een spiegel voorhoudt.

178

GENADE, GEEST EN GAVEN

Gereformeerd en charismatisch lijken twee aparte werelden. Aan beide kanten werkt Gods Geest. Bas Luiten stelt tien indringende vragen aan de charismatische beweging waaruit blijkt wat de kern is van het gereformeerde gedachtegoed, als aanzet om uit de impasse te komen.

186

CONDITIETRAINING

Je lichamelijke conditie op peil houden lukt niet zonder training. Voor onze geestelijke conditie geldt precies hetzelfde. Paulus bond het Timoteüs op het hart: oefen jezelf in een vroom leven en blijf je verdiepen in het evangelie van Gods genade. Dat is goed voor de mens.

EN VERDER

183 COLUMN PSALMNORM: GEEN ALLEDAAGSE BOODSCHAP /// **183** WWW.DEREFORMATIE.NL ///

184 BIJBELTAAL VANDAAG IS ROOD... /// **188** BOEKENPLANK IN GESPREK ///

190 EÉN IN CHRISTUS /// **192** BOEKBESPREKING ZOEKEND LUISTEREN NAAR ROMEINEN 1 ///

194 NIEUWS- EN PERSBERICHTEN /// **195** UIT DE KERKEN

Huiswerk voor gereformeerden

Belangrijke charismatische vragen aan gereformeerde christenen

TEKST: HANS BURGER, ONDERZOEKER AAN DE TU IN KAMPEN ///

In de ontmoeting van charismatische en gereformeerde christenen treffen twee perspectieven op het christelijk geloof elkaar, soms met een verschillende kijk op onderdelen van dat geloof. Dit kan leiden tot onbegrip of tot heftige emoties. Het is echter ook een gelegenheid om elkaar goede vragen te stellen.

In de gereformeerde traditie leeft naast het adagium 'sola scriptura' (de Schrift alleen) ook het 'tota scriptura': het verlangen om de héle Bijbel recht te doen. ///

De apostel Paulus schrijft dat we alleen met alle heiligen samen ‘de lengte en de breedte, de hoogte en de diepte’ van de liefde van Christus kunnen kennen (Ef. 3:18). Elk onderdeel van de christelijke traditie ontwikkelt zijn sterke punten, maar ook zijn eigen blinde vlekken. Daarom is het goed dat we ons als gereformeerden laten bevragen door charismatische christenen. Van elke oprechte christen uit een andere traditie kun je iets leren. Goede vragen die aan jou gesteld worden, helpen je om opnieuw na te denken over wat je belangrijk vindt.

Huiswerk Een gereformeerde traditie is nooit af, en vanuit het ‘semper reformanda’ (er moet altijd weer verder of opnieuw hervormd worden) altijd vatbaar voor verbetering.

De gereformeerde traditie heeft bovendien haar eigen versie van het ‘sola scriptura’: bij het adagium ‘de Schrift alleen’ hoort het ‘tota scriptura’: het verlangen om de héle Bijbel recht te doen. Dat past bij de katholiciteit van de gereformeerde traditie. Gereformeerd christendom is geen nieuwe godsdienst, maar een opgefriste versie van het enige echte christelijke geloof – dat is in elk geval de gereformeerde intentie. Daarmee zou onze traditie in haar vitale vorm goed in staat moeten zijn om waardevolle inzichten uit andere tradities een plaats te geven. In dit artikel wil ik een aantal goede vragen die charismatische christenen stellen aan de gereformeerde traditie op een rij zetten. Daarbij gaat het er mij niet om die charismatische positie over te nemen. Wel is het belangrijk onszelf kritisch te bevragen op onze eenzijdig-

heden of zwakheden, en te vragen wat God ons door de ontmoeting met charismatische christenen wil leren. Mijn doel is evenmin om op die vragen altijd meteen antwoorden te formuleren. Misschien zal blijken dat we huiswerk meekrijgen waarmee we aan de slag moeten.

1. Hanteren wij wellicht een gesloten wereldbeeld?

Als eerste stellen charismatische christenen ons voor de vraag of wij werkelijk openstaan voor de dynamiek van het werk van de Geest, of stiekem een modern, gesloten wereldbeeld hebben aanvaard. Wij leven in een seculiere context. Daarmee bedoel ik een context waarin een sterke zuigkracht uitgaat van de mogelijkheid om zonder geloof te leven.

Ons wereldbeeld kan gemakkelijk een gesloten wereldbeeld worden waarin God geen plaats heeft. Bovendien is er altijd een alternatief naast het christelijk geloof aanwezig: leven zonder God lijkt prima te kunnen. De schijnbare vanzelfsprekendheid van het christelijke geloof is verdwenen. We leven in een cultuur die door het christelijk geloof heengegaan is, erdoor gestempeld is, en erin meerderheid afstand van genomen heeft. Ook wijzelf, gereformeerden, hebben last van die neiging tot afgeslotenheid voor God.

Gereformeerden, in Kuyperiaans-vrijgemaakte variant, zijn betrouwbare doeners. Zij neigen tot nuchterheid, in elk geval in Nederland. We laten ons niet snel in het hart kijken

en zijn niet zo goed in geloofsgesprekken. Voor het drijfzand van de beleving zijn we wat huiverig. Liever richten we ons op het objectieve van Gods belofte en het normatieve van Gods wet. Het geloof blijft daardoor veelal impliciet. Het is er wel, maar het krijgt weinig woorden.

Dat maakt ons kwetsbaar in onze seculiere context, zeker wanneer we vanuit een ‘weg-met-ons-houding’ of een ‘sorry-dat-ik-gereformeerd-ben-en-ja-ik-ben-ook-nog-vrijgemaakt’ in de wereld staan.

Hoe voorkomen we dat een impliciet geloof verdwijnt en dat het niet overgedragen wordt aan een volgende generatie? De druk van het dreigende gesloten wereldbeeld is sterk, en met een impliciet geloof is die druk nog moeilijker te weerstaan.

Tegengif Voor gereformeerden is de Bijbel het fundament. Vanuit de Bijbel kun je toch alles weerleggen? Het risico van onze kijk op de Bijbel is echter dat zij op zichzelf komt te staan: ik lees de Bijbel in mijn eentje, los van de gemeenschap van de kerk, van een christelijk leven, of van de centrale overtuigingen van het christelijk geloof zoals de Oude Kerk die al heeft vastgelegd in de geloofsbelijdenis van Nicea.

Ondertussen sta ik midden in de wereld en leef ik als (post)modern mens in een door neokapitalisme beheerste seculiere context. Daardoor gevormd, beoordeel ik alles als zelfstandig individu. Als ik dan alleen ben met mijn Bijbel, de

Bijbel een op zichzelf staand boek is geworden, en het geloof weinig woorden krijgt, word ik niet meer gevormd als christen. Mijn leven en mijn kijk op het

‘Het geloof blijft onder gereformeerden veelal impliciet. Het is er wel, maar het krijgt weinig woorden’

‘Kritiek houdt de opdracht in om met een beter alternatief te komen’

leven worden niet meer doortrokken van een christelijke visie. Er is te weinig tegengif tegen een gesloten wereldbeeld.

Het is dus belangrijk dat we kritisch op onszelf zijn. Wij zien onze nuchterheid

natuurlijk graag als een realistische kijk op ons geloof en als christelijke nuchterheid. Zou het echter ook goedpraten kunnen zijn van onderhuids modern rationalisme, van kleingeloof (of ongeloof) dat niet werkelijk rekening houdt met Gods aanwezigheid en Gods handelen in ons dagelijks leven? Zou inmiddels het impliciete geloof verdwenen zijn en plaatsgemaakt hebben voor praktisch ongeloof?

Manier van leven In onze seculiere context is een overtuigende christelijke levensvorm zo ontzettend belangrijk. Christelijk geloof is geen kwestie van overtuigingen alleen, het is een door het evangelie van Jezus Christus opgeroepen manier van leven, waar krachtige overtuigingen bij horen, maar ook een gemeenschap waarin deze overtuigingen gevoed worden. Wie in Nederland om zich heen kijkt, krijgt de indruk dat charismatische christenen op dit moment beter dan gereformeerden erin slagen om een inspirerende levensvorm neer te zetten. Charismatische christenen zeggen juist te willen leven vanuit een ‘radicale openheid voor God, en in het bijzonder voor God die iets anders en iets nieuws doet’.¹ Het is belangrijk dat wij ons door hen laten bevragen of wij ook zo radicaal openstaan voor God, of dat we dat zijn kwijtgeraakt. Geven we ons over aan God, of zijn we eigenlijk moderne zondige mensen die graag zelf grip

op hun leven houden en bang zijn de controle kwijt te raken? Wat denken wij dat de leiding van Gods Geest inhoudt (Rom. 8:9; Gal 5:16; Ef. 6:18) en in hoeverre laten wij ons leiden?

‘Charismatische christenen herinneren ons aan de rijkdom van het Bijbelse spreken over heil’

Ik bedoel daarmee niet dat er geen kritische vragen gesteld mogen worden bij de manier waarop deze radicale openheid voor God vorm krijgt onder charismatische christenen. Die vragen zijn er wel degelijk. Maar we mogen niet voorbijgaan aan terechte

kritische vragen aan ons adres: in hoeverre is ons wereldbeeld een modern, gesloten wereldbeeld?

In onze niet meer christelijke wereld zou Christus als koning de invloed van het kwaad en van de duivel wel eens kunnen laten toenemen. Wanneer mensen expliciet de invloed van het kwaad zoeken en zich openstellen voor kwade geesten, krijgt de duivel meer ruimte dan hij voorheen in een christelijk Nederland had. Ik vraag me af of vrijgemaakt-gereformeerden daar werkelijk mee rekenen en iets heilzaams te bieden hebben aan mensen die in de greep van de duivel geraakt zijn. We kunnen ons er niet vanaf maken met het bekritisieren van verkeerde praktijken van bevrijdingspastoraat. We moeten ook ons eigen wereldbeeld durven bevragen.

2. Zien wij wel de aanwezigheid van God in het gewone leven en in dat van onszelf?

In onze vrijgemaakte traditie dreigt een ‘biografisch tekort’. Daarmee bedoel ik een gebrek aan aandacht voor wat God doet in het leven van mensen, een

gebrek ook aan stimulans om te vertellen over wat God in jouw leven gedaan heeft. Toen iemand mij voor het eerst vroeg of ik wedergeboren was, schrok ik. En ik ben niet de enige vrijgemaakte die dat overkwam.

Onze theologie is gevormd door de herontdekking van de belofte van God tegenover het subjectivisme. Uit angst voor subjectivisme reikt onze vrijgemaakte traditie echter te weinig woorden en verhalen aan die iemand kan gebruiken om te vertellen over de doorwerking van Gods belofte aanwezigheid of van de strijd die het evangelie oproept.

Inmiddels zijn er wel allerlei pogingen gedaan om hierin verandering te brengen. C. Trimp schreef *Klank en weerklank*. Vanuit andere hoeken van de wereld en andere tradities is er geleend; er is vanuit psychologiserende benaderingen aandacht voor de psychologische implicaties van het geloof. Toch blijft de gereformeerde theologie in de beleving van velen een statisch geheel dat maar beperkt biografisch relevant is: niet relevant voor hoe ik mijn levensverhaal vertel.

Wat heeft de heilige Geest in mijn leven gedaan? Hoe leef ik in Christus? Hoe vormt Hij mijn karakter, hoe ga ik vanuit Hem met mezelf om en met alles waar ik tegenaan loop? Hoe sterk is de neiging om zelf los van God problemen op te lossen en pas God te zoeken als we eruit zijn! Voor vergeving van zonden ga ik naar de kerk, voor de echte problemen naar een hulpverlener. Heb ik mijn problemen opgelost, dan ga ik naar God toe. Het kerkelijk pastoraat heeft de slag met de hulpverlening voorlopig verloren. Gereformeerde vormen van hulpverlening slagen er naar mijn indruk te weinig in om een andere weg in te slaan. De gereformeerde theologie

is tot nu toe ook weinig behulpzaam geweest om hen te stimuleren dergelijke wegen te zoeken.

Gods aanwezigheid De charismatische traditie kent als eerste vormen die de verbinding leggen tussen de aanwezigheid van de Geest en het gewone leven. Denk aan gebedsvormen zoals het ministrygebed. Daar zijn best vragen bij te stellen, maar het is wel een gebedsvorm waarin een hier en nu verkondigde boodschap van goed nieuws verbonden wordt met een concreet mensenleven vol vragen en problemen. Die boodschap wordt biddend in dat leven toegepast. Het is een gebedsvorm waarin de openheid voor de leiding van

de Geest in het gebed (Ef. 6:18) vorm krijgt en in praktijk gebracht wordt – misschien kwetsbaar voor ontsporingen, maar toch.

De aandacht voor gebed en zalving bij ziekte is een ander voorbeeld. Het probleem van de ziekte wordt daarbij expliciet in de heilzame sfeer van God gebracht. Dat gebeurt ook door voorbede in de kerk zoals wij dat gewend zijn, of door gebed van een pastor thuis. Toch voegt het expliciete van zalving, handoplegging of zegen iets toe: het helpt om Gods aanwezigheid tastbaar te maken. Waarom zouden wij

waar God ons dergelijke gebaren geeft, zeggen dat we ze eigenlijk niet nodig zouden moeten hebben?

Duidelijk mag zijn dat de charismatische traditie ons de vraag stelt hoe wij ons bewust blijven van Gods aanwezigheid in het gewone leven en elkaar helpen vanuit die krachtige aanwezigheid te leven. Niet alleen ministry, aandacht voor genezing of voor het spreken in tongen

maken de verbinding tussen Gods aanwezigheid en het leven expliciet. In het verlengde daarvan ligt de vraag hoe Gods aanwezigheid ter sprake komt.

*‘Wie zingt ‘wij
knielen voor uw zetel
neer’ zonder ooit
echt te knielen, is
seculariserend bezig’*

Het expliciete van zalving, handoplegging of zegen voegt iets toe: het helpt om Gods aanwezigheid tastbaar te maken ///

En dat brengt me bij de volgende twee punten.

3. Is er alleen aandacht voor kruis en lijden, of ook voor overwinning in Christus?

Het is wat gechargeerd, maar gereformeerden benadrukken vooral het kruis en charismatischen de overwinning. Nu kunnen gereformeerden terecht aan charismatischen de vraag stellen wat zij doen met het gegeven dat we delen in het lijden van Christus. Zulke vragen worden bijvoorbeeld gesteld aan Neil Andersons *Overwinning over de duisternis*.² Maar wat hij in dat boek wel doet, is expliciet maken wat de relatie is tussen ons levensverhaal en het goede nieuws van Jezus Christus.

We zijn er niet met het bekritisieren van een theologie als de zijne als eenzijdig. Beter een theologie die wat eenzijdig

de relatie tussen Christus' leven en ons leven legt dan een theologie met een biografisch tekort die hier zwijgt. Kritiek houdt de opdracht in om met een beter alternatief te komen. De vraag van charismatische christenen aan gereformeerden blijft wat wij dan doen met de overtuiging dat we in Christus meer dan overwinnaars zijn (Rom. 8:37). Op wat voor manier krijgt dat delen in de overwinning een plek in onze spiritualiteit? Zolang gereformeerden benadrukken dat we zondig zijn en dat zelfs onze beste werken met zonde bevuurd zijn, dat God dankzij Jezus onze zonden vergeeft en wij dankbaar moeten zijn, hebben wij een even eenzijdige theologie die een verarming inhoudt ten opzichte van onze eigen gereformeerde traditie. Een theologie die geen weerstand biedt aan zelfhaat of oppervlakkige goedkope

vergeving is een slechte theologie. De uitdaging is om te komen met een beter alternatief. Het is er beide: wij delen in het lijden van Christus, wij nemen ons kruis op ons en volgen Hem, maar tegelijk zijn wij in God verborgen en delen we in Christus in de overwinning. Ook hier is meer nodig dan kritiek: we moeten ons eigen verhaal beter gaan vertellen. Wat betekent het dat wij nog delen in het lijden van Christus, maar tegelijk ook al in zijn overwinning?

4. Gebruiken we alleen het taalveld van vergeving, of spreken we ook van genezing en bevrijding?

In welke woorden komt het heil ter sprake? De gereformeerde theologie en spiritualiteit zijn gestempeld door de discussie rond de biecht en de roomse rechtvaardigingsleer. Het heil komt dan

De charismatische traditie herinnert ons de Bijbelse oproepen om God te eren met ons lichaam.

Wie merkt wat het met je doet om je handen op te heffen en zo kwetsbaar en open naar God toe te willen zijn, beseft hoe belangrijk deze herinnering is ///

ter sprake in termen van (on)schuld, gerechtigheid, wet, oordeel, voldoening, vergeving en rechtvaardiging. Dit is de Bijbelse taal van de wereld van de rechtbank.

Charismatische christenen hebben aandacht voor genezing en bevrijding. We hoeven hun praktijken van genezing en bevrijding niet over te nemen om ons toch af te vragen: wat betekent het dat de Bijbel ook in termen van genezing en bevrijding spreekt over het heil van God? Verlossing betekent Bijbels gezien primair bevrijding uit slavernij. Het is niet voor niets dat de Bijbel veel verschillende beelden aanreikt om in veel verschillende situaties veel verschillende mensen in hun hart te raken met het goede nieuws over Jezus. Wat doen wij met die rijkdom? Wat doet het met mij om mezelf te zien als iemand die genezing nodig heeft en krijgt of die bevrijd wordt uit onvrijheid? Charismatische christenen herinneren ons aan de rijkdom van het Bijbelse spreken over heil.

5. Hoe nemen we met ons lichaam deel aan de eredienst?

De Bijbel en onze eigen liederen leren ons dat we God ook eren met ons lichaam. Klappen (Ps. 47:2), handen opheffen (Ps. 63:5), knielen (Sef. 2:11), of dansen (Ps. 150:4) zijn maar een paar voorbeelden daarvan. De knielbanken zijn al lang uit onze kerken verdwenen. Bijna niemand knielt ook meer. Wie leert het zijn kinderen nog? Met het verdwijnen van het knielen is de gereformeerde traditie weer iets van het lichamelijk deelnemen aan de

eredienst kwijtgeraakt. Er is weinig voor in de plaats gekomen. Om ons heen bloeit een cultuur van lichamelijkheid, in de kerk dreigen we achter te blijven met een geseculariseerde houterigheid. Wanneer God ons schept met een lichaam kunnen we niet met een beroep op het afsterven van de uiterlijke mens en de vernieuwing van inwendige mens (2 Kor. 4:16, vert. 1951) stellen dat ons gebrek aan lichamelijkheid prima is.

Wie zingt 'wij knielen voor uw zetel neer' zonder ooit daadwerkelijk te knielen, is seculariserend bezig: het spreken van het geloof verliest realiteitswaarde.

De charismatische traditie herinnert ons aan alle oproepen die de Bijbel doet om God te eren met ons lichaam. Wie ziet hoe in de aanbidding mensen zich uitstrekken naar God, wie merkt wat het met je doet om je handen op te heffen en zo kwetsbaar en open naar God toe te willen zijn, beseft hoe belangrijk deze herinnering aan ons lichaam is. In een ons omringende lichaamscultuur en met een door God geschapen lichaam staat een levensvorm die het lichaam een plek geeft in de aanbidding van God sterker en Bijbelser dan een levensvorm die het lichaam dreigt te vergeten.

6. Is de eredienst er vooral om te leren of ook om te vieren?

Predikanten en kerkgangers stellen de vraag naar wie er voorgaat vaak in de vorm 'wie preekt er?' In de beleving in onze kerkdiensten ligt een groot accent

op de preek. Preken, maar ook gebeden hebben vaak een sterk informierend karakter. Het element van vieren is in onze kerkdiensten minder ontwikkeld. Dit hangt samen met het vorige aspect: we brengen onze kerkdiensten grotereels zittend door, zonder dat het lichaam in beweging komt. Voor velen werkt onze muziekcultuur ook niet stimulerend om het vierend karakter van de kerkdienst meer tot zijn recht te laten komen.

'Het element van vieren is in onze kerkdiensten minder ontwikkeld' Charismatische christenen stellen ons de vraag wat we ervan vinden om in onze kerkdiensten meer ruimte te maken voor aanbidding. De combinatie van een langer blok van aanbidding met muziek waarin je meegenomen wordt, kun je niet

zomaar afdoen met: dat is inspelen op een verkeerde behoefte aan beleving. Om te proeven dat God goed is (Ps. 34:9) moet je de tijd nemen. Muziek en samenzang kunnen door God gegeven middelen zijn om je in de juiste stemming te brengen; denk aan Elia die om een lierspeler vraagt zodat hij in de juiste stemming komt om te kunnen profeteren (2 Kon. 3:15).

Dit artikel is geen pleidooi om charismatisch te worden, maar om de gereformeerde traditie fris en Bijbels te blijven houden. Dan zijn goede vragen, die charismatische broers en zussen ons stellen, het overwegen meer dan waard.

1 James K.A. Smith, *Thinking in tongues*, 12.

2 Zoals Els Nannen doet in *Werkelijk vrij?*

'Van elke oprechte christen uit een andere traditie kun je iets leren'

Genade, Geest en gaven

Belangrijke gereformeerde vragen aan charismatische christenen

TEKST: BAS LUITEN, PREDIKANT TE AMERSFOORT – DE HORSTEN EN HOOFDREDACTEUR VAN DE REFORMATIE /// FOTO PAG. 179: MARCO BOUT

Gereformeerd en charismatisch lijken twee aparte werelden. Dat is jammer, omdat we aan beide kanten het werk zien van de Geest van God. Kunnen we uit de impasse geraken? Ik stel in dit artikel tien vragen aan de charismatische beweging, waaruit blijken zal wat mij dierbaar is in ons gereformeerd gedachtegoed.

Charismatisch is wel een wijd begrip. Het gaat erom dat de grote lijnen herkenbaar zijn.

1. Waar is Gods verbond met Abraham en zijn kinderen gebleven?

Ik vraag dit omdat God in dit verbond van liefde en genade zijn hart heeft gelegd en het gemaakt heeft tot de rode draad in de geschiedenis. Hij heeft Abraham gesteld tot vader van vele volken. Ieder die Jezus toebehoort, heeft Abraham tot vader (Gal. 3:29). Waarom leeft dit niet bij u? Ik hoor dat het een verbond alleen met de Joden zou zijn, met als gevolg dat Gods beloften, die voor de volgelingen van Jezus zijn, worden beperkt tot het Joodse volk, hun land en hun toekomst. Ook hoor ik dat het verbond met Abraham verouderd zou zijn omdat er in Jezus een nieuw verbond is gekomen (Hebr. 8:13). Dat nieuwe verbond zie ik ook, maar dat kwam niet in de plaats van het verbond met Abraham, het verving het verbond van de Sinai (Hebr. 8:9). De Geest schrijft Gods geboden in onze harten, dat is het nieuwe (Hebr. 8:10)! Dit verbond met Abraham is ons

dierbaar, omdat God het ook met de kinderen heeft opgericht (Gen. 17). Wij worden door genade behouden, 'net als Isaak', die als kleine jongen werd besneden (Gal. 4:28).

2. Worden ook onze kinderen gered door het verzoenend sterven van Jezus Christus?

Dit raakt het hart van de Bijbel. Jezus Christus is onze enige en volkomen Verlosser. In Hem ontvangen wij alles, buiten Hem is geen enkel behoud. Dit belijden we samen, God zij dank! Maar waarom belijdt u dit niet óók ten aanzien van de kinderen van gelovige ouders? Ik hoor u zeggen dat kleine kinderen nog niet zondig zijn, en dat kinderen pas schuldig kunnen zijn als ze bewust kunnen kiezen. Ik lees bij u dat God kleine kinderen sowieso behoudt, ook van niet-christenen. Is er dan behoud buiten Jezus Christus om? Dat kan toch niet waar zijn? Ik lees bij u dat Jezus alleen een band heeft met

gelovigen. Uw gemeente bestaat alleen uit wedergeboren christenen. Kinderen 'horen erbij', maar zijn geen lid. Dat worden ze pas door de doop, wanneer ze daarvoor kiezen. Terwijl wij voluit verbondsgemeente zijn, de kleine kinderen ontvangen in Christus hetzelfde als hun ouders, heerlijk! Het enige positieve wat ik bij u over kinderen lees is, dat zij 'heilig' zijn, op basis van 1Kor. 7:14. Na al het voorgaande vind ik dat mager en vaag. Want in die tekst wordt hetzelfde woord betrokken op de niet-christelijke partner die niet behouden zal worden. Naar mijn overtuiging wordt hiermee aan de kinderen tekort gedaan, en ook zonder dat u het wilt, aan Jezus, de enige en volkomen Verlosser van de gelovigen én hun kinderen.

3. Is Jezus werkelijk gestorven voor alle mensen, zodat de vrije keus aan de mens is om wel of niet behouden te worden?

Dit vraag ik niet omdat ik over mensen zou willen oordelen. Het gaat mij om die vrije keus, daar geloof ik niet in. Genade is niet alleen dat de Zoon van God

'Is er dan behoud buiten Jezus Christus om? Dat kan toch niet waar zijn?'

Jezus Christus is onze enige en volkomen Verlosser. In Hem ontvangen wij alles, buiten Hem is geen enkel behoud. Dit belijden we óók ten aanzien van de kinderen van gelovige ouders ///

neerdaalde om de schuld van de wereld weg te dragen, maar ook dat de Geest van God onze tegenstand doorbreekt. Gods ontferming gaat veel dieper dan een aanbod. De Geest opent het gesloten hart (Ezech. 36:26), Hij vernieuwt de wil: van dood maakt Hij hem levend, van slecht goed (Ef. 2:1-10). Dit is een goddelijke, krachtige en zeer liefdevolle werking. Alleen zó gaat iemand zijn redding willen (Filip. 2:12-13). Dus is mijn geloof méér dan mijn keus. Hoewel het nog verre van volmaakt is, ontvang ik daarin een bewijs van Gods

genade. Dit betekent veel voor mij, hier klopt het hart van de gereformeerde leer. Dit is Gods vrije gunst, die wij in ons mogen opmerken. Het spijt me zeer dat dit bij u zo niet wordt beleiden. Ik zie ook de gevolgen daarvan, namelijk dat gelovige mensen aan dit wonder voorbijgaan en verder zoeken naar een bewijs van Gods Geest.

'Gods ontferming gaat veel dieper dan een aanbod. De Geest opent het gesloten hart'

4. Waarom is er alleen volwassendoop?
Ik heb niets tegen de volwassendoop, maar u hebt iets tegen de kinderdoop.

Want u doopt alleen op persoonlijk geloof.

Nu is de doop geen los onderwerp. Daarom ben ik begonnen over Gods verbond. God heeft altijd gewild dat ook de kinderen daarvan het zegel dragen. Is de doop niet de besnijdenis in het groot? Werd vroeger een stukje vlees weggesneden, in de doop wordt heel ons lichaam begraven (Kol. 2:11-12). Ligt hierin niet de aanwijzing dat de doop ons is gegeven in het verlengde van de besnijdenis?

Ik heb ook een vraag over de grond van de doop. Ik lees dat bij u de bediening van de doop mede wordt gebaseerd op het geloof, waarin de mens voor God

kiest. Is dit Bijbels? Zeker, geloof is een voorwaarde om de doop te ontvangen. Abraham werd jarenlang in zijn geloof beproefd voordat hij de besnijdenis ontving! Maar daarmee werd zijn geloof niet de basis van dat teken. Dat bleek toen hij ook zijn kleine zoon moest besnijden. Basis van besnijdenis en doop is alléén Gods genade in Jezus Christus. Kunnen we dit op grond van Rom. 6 niet met elkaar eens worden? Daar staat geschreven dat we in het water worden begraven, om met Christus op te staan. Wie werkt mee aan zijn eigen begrafenis? Wie helpt mee zijn eigen graf te openen? Is dit niet gehéél uit God (Ef. 2:8-9)? Dit gaat ook over de basis onder mijn leven. Hoe belangrijk mijn geloof ook is, het wordt in geen enkel opzicht het fundament waarop ik sta. Dat is Jezus alleen.

5. Is het Bijbels om in verschillende mate deel te krijgen aan de Zoon en aan de Geest?

Dit brengt me bij de 'doop met de Geest', die u onderscheidt van wat u de 'waterdoop' noemt. Ik lees o.a. bij Rafaël dat de Geest in de 'waterdoop' deel geeft aan de Zoon, en dat de Zoon vervolgens in de 'geestesdoop' vervult met de Geest. Mijn vraag is: zijn Zoon en Geest niet één? De waterdoop, die ik als enige doop zie, is in de Naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Niets wijst erop dat daarin de Zoon wel en de Geest niet toereikend wordt ontvangen. Toch is bij u de 'geestesdoop' een voorwaarde voor een levend lid van Christus, vanwege de gaven en krachten die daarin

worden ontvangen.

Wat ziet u dan als typisch het werk van de heilige Geest? U wijst vooral op de charismata, de geestesgaven. Daarin ligt de reden van uw bestaan als charismatische beweging! Maar ik kan dat in de Bijbel niet terugvinden. De charismata zijn ter ondersteuning van het Woord van God (Hebr. 2:4). Ze mogen geen eigen leven leiden (Hand. 8:18 e.v.). Ze zijn geen voorwaarde want ze worden per persoon verschillend geschonken

(1 Kor.12) en ieder moet daar heel bescheiden mee omgaan (1 Kor.14). Onze Heer Jezus deed tekenen en wonderen als geen ander, maar als Hij zich daarmee moest bewijzen, ging Hij weg (Joh. 6:30 e.v.). Ook waarschuwt Jezus ons, dat de tekenen verhuizen naar het kamp van de vijand, een reden te meer waarom ze nooit doorslaggevend mogen zijn (Mat. 24:24).

Ik lees in de Bijbel vooral het accent op de vrucht van de Geest. Die wordt in het enkelvoud genoemd, omdat die wél kenmerkend is voor elke christen (Joh.15). Die vrucht is ons leven aan de wijnstok Christus, zodat Hij in ons tevoorschijn komt met zijn liefde, vreugde en vrede (Gal. 5:22-23). Ik wil u in overweging geven dat Jezus de Geest beloofde (Joh.14:17) en vervolgens zei: 'Ik kom bij jullie' (Joh. 14:18). 'Dan zul je begrijpen dat Ik in mijn Vader ben, dat jullie in Mij zijn en dat Ik in jullie ben' (Joh. 14:20). Hier blijkt dat de Geest de Geest van Jezus is, door wie Jezus in ons leeft en wij in Hem. Dit is hét charisma (Rom. 6:23)! Komen we zo iets tekort?

6. Waarom zijn slechts enkele charismata zo belangrijk?

Het gaat bij u zo vaak over tongentaal, profetie en genezing, die weinig controleerbaar zijn. Het woord 'tongentaal' is trouwens geen goede vertaling. Het Bijbelse 'glossa' betekent óf tong óf taal – een van beide, maar niet 'tongentaal'. Zo kan in het Nederlands 'leer' ladder betekenen óf gelooide huid. De vertaler moet kiezen, maar een 'leren ladder' is onzin.

Ik vind het terecht dat u de mogelijkheid openhoudt dat de heilige Geest ook vandaag wonderen werkt. Daarin is Hij vrij! Maar laat Hem dan ook vrij. U benadrukt een select aantal gaven, die de Geest vandaag onverminderd zou schenken. Dit lijkt op willekeur en het dwingende ervan werkt vervreemdend. Want waar blijven dan de andere gaven, zoals het spontaan spreken van een buitenlandse taal? Was dat niet hét wonder

van de Pinksterdag?

Bovendien hebben heil en heling wel alles met elkaar te maken, maar ze worden meestal niet gelijktijdig ontvangen. De genezing van het hart begint hier en nu, het herstel van het lichaam ontvangen wij door

het graf heen. Waar leest u een belofte van God dat hier en nu onze lichamelijke beperkingen verdwijnen? We leven toch nog in de tijd van lijden in allerlei vorm (Rom. 8:18; 1Ptr. 5:10)? Hebben wij het nieuwe leven niet als een schat in een aarden pot (2 Kor. 4:7 e.v.)?

7. Waar blijft het onderscheid tussen 'reeds' en 'nog niet'?

God zal ons met zijn Zoon alle dingen schenken (Rom. 8:32). Maar is veel daarvan geen belofte?

Doordat bij u een sterk accent wordt

'De heilige Geest is

vrij om ook vandaag

wonderen te werken.

Maar laat Hem

dan ook vrij'

'Basis van

besnijdenis en doop

is alléén Gods genade

in Jezus Christus'

Hoe belangrijk mijn geloof ook is, het wordt in geen enkel opzicht het fundament waarop ik sta. Dat is Jezus alleen ///

gelegd op genezing van ziel én lichaam, vind ik dat u vooruitgrijpt op wat God doorgaans pas schenkt aan de overzijde van het graf. Daar zullen onze ziektes verdwenen zijn, hier moeten we meestal geduld oefenen in het lijden. Beseft u wat u gelovige mensen aandoet, door hun de belofte van genezing voor te houden, zelfs tot in een terminale fase toe?

Zo spreekt u ook over 'in Jezus zijn' en dat we 'een nieuwe schepping zijn'. Dat belijd ik ook, maar u wekt de indruk, dat dit hier en nu al volmaakt wordt ontvangen. Ik spreek charismatische christenen die niet meer bidden om vergeving van hun zonden, omdat ze die niet meer doen.

In de Kerk van de Nazarener wordt

uitgelegd, dat de volkomen heiligmaking wordt bewerkt door de doop met de heilige Geest, ook een element dat uit de volmaaktheid naar voren wordt gehaald. Maar klopt dit? 'Door Christus worden wij rechtvaardig en heilig en door Hem worden wij verlost,' lees ik in 1 Kor. 1:30. Heeft Christus dat al voltooid in ons? Zegt de Schrift niet, dat ons nieuwe leven nog verborgen is in Christus (Kol. 3:3-4)?

Bij de Doorbrekers is de vreugde al doorgebroken. Daar gaat het er vrolijk aan toe, de ellende laten zij achter zich. Hierbij moet ik denken aan wat Paulus schrijft aan de Korintiërs: 'u bent al helemaal verzadigd, u bent

al rijk, u bent al koningen geworden zonder ons. Het lijkt wel of wij, de apostelen, de enigen zijn die nog zwak zijn, veracht en vervolgd worden, honger en dorst lijden' (1 Kor. 4:8 e.v.).

Bij u is geen ruimte meer voor verlost en geheiligd worden, u legt eenzijdig de

nadruk op het verlost en heilig zijn als een werkelijkheid die door de geestesdoop hier en nu aanbreekt.

Wat God nog verborgen houdt, in Christus, wordt door u al uitgedeeld met een beroep op de heilige Geest. Kunt u begrijpen

dat dit 'geestdrijverij' wordt genoemd? Want dit legt een buitensporige claim op de wedergeboren christen. Hij wordt

'Dit betekent veel voor mij, hier klopt het hart van de gereformeerde leer'

voortdurend opgejaagd om boven zijn stand te leven. In eerste instantie gaat hier een enorme aantrekkingskracht van uit! In deze tijd van verwarring en subjectivisme lijkt bij u het antwoord op vele vragen te worden gevonden. Maar hoe lang houdt iemand dit vol? Er zijn mensen afgeknapt omdat zelfs de doop met de Geest hen niet hielp.

8. Wat is de volle waarheid?

Jezus beloofde dat de Geest de weg zou wijzen naar de volle waarheid (Joh. 16:13). Betekent dit dat de Geest alsmaar nieuwe boodschappen blijft geven en dat we ons daarop moeten richten? Welke waarde hebben deze nieuwe profetieën? Stijgen ze in de praktijk niet boven de Bijbel uit?

Jezus is de waarheid in eigen persoon. Dat had Hij net uitgelegd (Joh. 14:6) toen Hij beloofde dat de Geest zou leiden in de volle waarheid. Uit het verband in Joh. 16:12-16 blijkt dat de Geest méér over Jezus zou bekendmaken dan de discipelen op dat moment konden dragen. Dat is wat anders dan het steeds willen opvangen van nieuwe ingevingen.

Is bovendien deze belofte aan de discipelen niet vervuld? Zij hebben als apostelen het fundament gelegd van de kerk, door hun getuigenis van Jezus Christus (Ef. 2:20).

U gelooft toch ook dat dit fundament voltooid is? Daarmee kan de Geest nog velen in de waarheid leiden, in die zin gaat de vervulling verder. Maar

wij hechten eraan om het getuigenis van apostelen en profeten te zien als het fundament dat voor alle eeuwen gelegd is. Er kan wel op worden

gebouwd, maar het kan niet worden aangevuld. Een ander fundament kan en mag niet worden gelegd (2 Kor. 3:10-11). Toch gebeurt dat zomaar als aan nieuwe ingevingen grote waarde wordt gehecht. Er zijn ook mensen beschadigd geraakt doordat persoonlijk gerichte profetieën over hen werden uitgesproken.

9. Waar in de Bijbel wordt de verantwoordelijkheid voor onze schuld aan de satan toegeschreven?

Een bijzondere toepassing van die persoonlijk gerichte profetieën is dat bij u mensen te horen kunnen krijgen dat een demon in hen woont. Bij Rafaël wordt geleerd, dat de mens niet schuldig is aan de zondeval. Exorcisten geven de satan de schuld daarvan en zien de mens als slachtoffer. Zo ontstaat een geestelijke strijd, niet tegen onze oude mens, maar tegen de satan die ons nog zou binden. Onze zonden en ziekten worden aan demonen toegeschreven die uitgedreven moeten worden.

De Bijbelse lijn is precies omgekeerd.

De Zoon van God werd mens om de schuld van de mensen te dragen (Jes.53). Hij heeft als rechtvaardige voor onrechtvaardigen geleden (1 Ptr. 3:18). Ook het gevolg van de zonde, dat de aarde de vloek van God draagt, is de schuld van de mens (Gen. 3:17).

Nergens leert de Bijbel ons dat wij de demonen moeten opzoeken om hen uit te drijven. Het zoeken van contact met geesten

en demonen is ons toch juist uitdrukkelijk verboden?

Begrijpt u hoe beschadigd een volgeling van Jezus kan raken als

hij alsmaar moet vrezen dat er een demon in hem huist, en als hij afhankelijk wordt gemaakt van anderen (exorcisten) die hem van die demon zouden kunnen bevrijden? Is Jezus niet de Heer over ons hart (1 Ptr. 3:15)? Wij leren bidden tot Hem om verlossing van de boze.

10. Hoe delen we in Jezus' overwinning?

Wij mogen delen in Christus' overwinning, in Hem zijn we meer dan overwinnaars, zo belijden wij samen. Maar hoe doen we dat?

In deze laatste vraag komt veel samen van het voorgaande. Want op allerlei manier wekt u de indruk dat u de overwinning zo ontvangt dat u haar zelf nu al hanteren kunt. U nodigt mensen uit om in de overwinning te gaan staan, om toe te passen dat Jezus Overwinnaar is. Op die manier kan het bevel worden gegeven aan ziekten en demonen om te verdwijnen, ja zelfs aan een homofiele geaardheid om te veranderen.

Maar hoe komt het dan dat nog zoveel christenen worden vervolgd en vermoord? Petrus schrijft dat we ons daarover niet moeten verbazen, omdat ieder die Christus volgt ook zal delen in diens lijden (1 Ptr. 4:12-16). Om welke overwinning gaat het dan? Ik lees dat niemand ons zal kunnen scheiden van Gods liefde in Jezus Christus (Rom. 8:31-39)! Christenen worden mishandeld, gemarteld, berooid, vernederd, gestenigd en vermoord, terwijl ze toch hun Heer blijven belijden (Hebr. 11:32-40)! Dát maakt hen tot overwinnaars, door de kracht van de heilige Geest!

Op die manier zie ik een vitale, christelijke kerk. Al is zij nog verre van volmaakt, samen verwachten wij alles van onze Heer!

*'Dit legt een
buitensporige claim
op de wedergeboren
christen. Hij wordt
voortdurend
opgejaagd om boven
zijn stand te leven'*

Psalmnorm: geen alledaagse boodschap

TEKST: JAN WESTERT, VOORZITTER VAN HET WI VAN DE CHRISTENUNIE EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

De psalmnorm is 'oude politiek', aldus Ad de Bruijne in het Nederlands Dagblad (ND, 8 dec. 2012). Een christen-politicus als Arie Slob laat er zich juist graag door inspireren.

Het woord psalmnorm is een vondst van oud-GPV-politicus A. Verbrugh en een variant op de Zalmnorm. Er wordt mee verwezen naar Psalm 72, waar regeerders opgedragen wordt sociale rechtvaardigheid te bevorderen. Kun je met deze norm in een postchristelijke samenleving aankomen?

De Bruijne vindt dat christelijke politiek in deze tijd bescheidenheid past. Het gaat om het onversneden getuigenis van de kerk, schrijft hij. Plaatsen we kerk en overheid zo niet nodeloos tegenover elkaar? Ik stem in met de opvatting dat christelijke politiek in een seculier tijdperk bescheidenheid past. Zulke bescheidenheid zou haar overigens ook sieren in de tijd dat christelijke partijen vooral de dienst uitmaakten. Ook toen was *dienstbaarheid* een beter kernwoord dan triomfantisme.

Christelijke politiek moet de kerk niet voor de voeten lopen. Politiek is een tijdelijk ordeningsmiddel voor een onverloste wereld, aldus De Bruijne. Dat is een prima statement. Ik heb nooit geloofd in een christelijke verlossingspolitiek voor deze wereld, en evenmin in het beeld van die romantische christelijke samenleving. Soms klinkt mij dat iets te veel door in opvattingen over christelijke politiek. Ik voel mij beter thuis bij christelijke politiek die haar vaste overtuiging, zoals de psalmnorm, de oproep tot rechtvaardig handelen dus, niet onder stoelen of banken steekt. Zo kan zij vanuit dienstbare attitude bijdragen aan een overheidsbeleid dat gericht is op bevordering van de uiterlijke vrede. Jochem Douma heeft in navolging van Augustinus en Luther dat motief van *vrede* breder uitgewerkt. De diepe innerlijke vrede houdt verband met de verkondiging van het evangelie. Dat is de missie van de kerk, aan wie die verkondiging is opgedragen. Die vrede ontstaat alleen

door geloof in het werk van

Jezus Christus

tot verlossing van velen.

Maar vrede is een gelaagd begrip. Christelijke politiek wil bijdragen aan de bevordering van een rechtvaardige samenleving en een verstandig handelen overheid. Dat is de gulden regel van Psalm 72. Die psalmnorm van David en Salomo is inderdaad heel oude politiek. Maar zij getuigt nog altijd van een vredebevorderende wijsheid. Ik hoop dat de onversneden boodschap van de psalmnorm anno 2012 zowel vanaf de kansels als in de politieke arena mag klinken. Psalm 72 verdient aandacht in onze postchristelijke samenleving, die zoekend is naar de publieke moraal. Kerk en christenpolitici moeten vooral samen blijven optrekken en geen nodeloze tegenstellingen scheppen.

De psalmnorm is een actuele en niet alledaagse boodschap in een samenleving vol vreemde goden.

WWW.DEREFORMATIE.NL

Dit nummer van De Reformatie raakt een actueel thema, dat vraagt om verdere doordenking en bespreking. Extra nummers, bijvoorbeeld voor uw Bijbelstudievereniging of kring, kunt u bestellen via administratie@dereformatie.nl. Ook via de website van De Reformatie kunt u meedenken en –praten over het thema *Gereformeerd en charismatisch*, bijvoorbeeld door uw mening te geven over de volgende stelling:

Charismatisch gereformeerd: dat heeft de toekomst.

In de komende maanden komen in De Reformatie, onder voorbehoud, de volgende thema's aan de orde:

10 febr.: zonde en rechtvaardiging;

24 febr.: de kerkelijk werker;

9 maart: de herziene nieuwe kerkorde;

23 maart: vernieuwd calvinisme.

De redactie stelt het erg op prijs als u meedenkt over de thema's. Vragen en opmerkingen bij de thema's kunt u tot een maand voor verschijnen stellen via redactie@dereformatie.nl.

Vandaag
is rood...

...EN ZIJ DIE NOG GEBOREN MOESTEN WORDEN, ZOULDEN HET WEER AAN HUN KINDEREN VERTELLEN...

Psalm 78:6

Het beeld hiernaast kan heel verschillende gedachten oproepen. De één denkt meteen aan de kerkgang en de kerkelijke betrokkenheid in Nederland die al jaren een neergaande lijn te zien geven. Heeft de kerk er niet steeds meer problemen mee om met name de jeugd aan te spreken en vast te houden? In de meeste kerkgemeenschappen in Nederland zijn er veel meer afhakers dan aanhakers. Hoeveel van de kinderen die nu nog gedoopt worden zullen ooit hun geloof openlijk belijden en hun eens gegeven woord ook nog gestand doen? De kerk komt in de rode cijfers, is de sombere conclusie van velen. Rood als de kleur van een dreigend faillissement. De associatie van de ander is al even tragisch: de misbruikschandalen die onlangs openbaar werden. Waar het de veiligste plek zou moeten, bleek de kerk her en der voor heel wat kinderen juist een gevarenczone. Rood is hier de kleur van de (plaatsvervangende) schaamte.

Ik deel die zorgen: ze zijn er en je kunt ze onmogelijk wegpoetsen. Maar ik zet er wel iets anders naast. Want ik ken

gelukkig ook een ander rood: dat van het bloed van Herder Jezus, die zijn leven over heeft voor zijn kudde – van eigenwijze jonge lammetjes tot eigenge-reide oude rammen.

Hij is en blijft Eigenaar – Hij heeft en houdt de supervisie. Rood is de kleur van Gods liefde die in Christus levensgroot op ons afkomt, en ons wil aansteken!

En als Gods liefde weer enthousiasme in je heeft losgemaakt, zou je dan niet net als Asaf en zijn vrouw moed vatten en dóórgaan met vertellen wat de HEER allemaal aan wonderen heeft gedaan? Je laat je inschakelen. Als predikant en als jeugdwerker in de kerk, hoe gekleurd die er ook op staat. Als vertelster op de kinderclub. Als docent op de christelijke school. Maar vooral als ouders of grootouders met eens gedane doopbeloften. Vertel, opdat ze het hun leven lang niet meer vergeten! Laat ze maar rode wangen krijgen omdat het zo spannend is. Want dat zijn ze toch, Gods grote daden! En zo gaat dan het verhaal door: totdat Jezus terugkomt. Van generatie op generatie. Gegarandeerd.

*Rood is de kleur van Gods liefde
die in Christus levensgroot op ons afkomt*

Van alle kanten wordt ons op het hart gebonden om goed voor ons lichaam te zorgen, door gezond te eten én door dagelijks minstens een half uur te bewegen. Hoe je dat doet, maakt niet veel uit, maar het gaat niet vanzelf: je moet er tijd voor maken en gedisciplineerd zijn om het vol te houden. Hoe gaat het met je geestelijke gezondheid? Wat doe je eraan om in dat opzicht fit te blijven?

Conditietraining

TEKST: MAURITS OLDENHUIS, PREDIKANT TE BRUNSSUM-TREEBEEK ///

Als je geen goede lichamelijke conditie hebt doordat je totaal geen aandacht hebt voor je eet- en beweegpatroon, verslechtert je gezondheid op den duur. Wat geldt voor je lichamelijke conditie geldt ook voor je geestelijke. En met 'geestelijk' doel ik hier op de conditie van je geloofsleven. Ook die moet je opbouwen. Het bijhouden en versterken van die conditie moet je net zo min als bij je lichamelijke conditie overlaten aan het toeval, of denken dat die vanzelf wel groeit naarmate je ouder wordt.

Paulus wijst Timoteüs daarop, als hij zegt: 'Oefen jezelf in een vroom leven' (1Tim. 4:7). 'Oefen u in de godsvrucht', stond er in de NBG-vertaling van 1951; het zal velen nog bekend in de oren klinken. Godsvrucht: een woord dat letterlijk betekent: het goede ontzag voor God. Voor Paulus vormt godsvrucht de inhoud van een gezonde geestelijke conditie: dat je in alles op God gericht bent. En wat Paulus betreft is het helder: deze conditie komt Timoteüs niet aanwaaien. Het is nodig dat Timoteüs er actief en gericht aan werkt, zich erin oefent en traint.

Heilzaam Hoe bouw je een goede geestelijke conditie op? In de twee brieven die Paulus stuurt naar Timoteüs en ook in de soortgelijke brief naar Titus heeft Paulus het bij herhaling over 'de gezonde leer' of over de 'gezonde woorden' van het evangelie (bv. 1 Tim. 1:10, 1 Tim. 6:3, 2 Tim. 4:3, Tit. 2:1). In de NBV is het vaak vertaald met heilzaam: heilzame leer, heilzaam geloof en heilzaam onderlicht. Wil je weten wat echt gezond en fit maakt, zoiets hoor je Paulus als het ware zeggen, richt je dan op het evangelie van Jezus Christus. Het maakt je gezond en sterk in geestelijk opzicht.

Paulus heeft zelf de heilzame werking van de boodschap van Gods genade ondervonden. In 1 Timoteüs 1 beschrijft hij hoe Christus zich over hem heeft ontfermd – nota bene hij, die eerst Jezus Christus had bespot, beschimpt en vervolgd. Daarom kan Paulus zeggen: ‘Deze boodschap is betrouwbaar en verdient onze volledige instemming: Christus Jezus is in de wereld gekomen om zondaars te redden’ (1 Tim. 1:15).

Het evangelie van Gods genade is goed voor de mens. Het zorgt voor een goede, gezonde gerichtheid op God. Hij wil en zal jou, zondaar, redden, door het onvergankelijke leven dat Jezus Christus aan het licht heeft gebracht! Dit evangelie bevrijdt je van de kramp om zelf te moeten presteren, of de vervulling van je leven te zoeken in slaafs moralisme. Het opent je leven voor God en voor wat Hij in jouw leven wil doen, verfrist de geest, verheldert je kijk op goed en kwaad en maakt je actief om je in te zetten voor Hem zonder te vervallen in ongezond activisme.

Eeuwigheidswaarde Nu is het niet zo dat Paulus het opbouwen van een lichamelijke conditie als onzinnig afwijst. ‘Oefening van het lichaam heeft wel enig nut,’ zegt hij in 1 Timoteüs 4:8. Dat klinkt niet echt royaal, maar Paulus zet hier de oefening van het lichaam af tegen de oefening in een vroom leven, hij plaats de beide vormen van oefening in perspectief. De oefening in een vroom leven heeft namelijk ‘grenzeloos nut, omdat het een belofte inhoudt voor dit leven en het leven dat komen zal’ (1 Tim. 4:8). Het gaat dus om tijdelijk tegenover eeuwig. Het trainen van je geestelijke conditie heeft waarde

tot in de eeuwigheid. Het geeft nu al glans aan je leven, zorgt voor een vervuld bestaan en legt de basis voor het leven van straks. ‘Timoteüs, waar wil jij voor gaan?’ Paulus maakt duidelijk dat het opbouwen van een gezonde geestelijke conditie veel meer is dan een leuk extraatje in het leven. Het behoort prioriteit te hebben voor Timoteüs, deze mens van God.

Hierin liggen belangrijke aanknopingspunten voor ons vandaag. Het is goed en belangrijk om je in te zetten voor je lichamelijke conditie, maar zorg dat je ook tijd en ruimte vrij maakt om te bouwen aan je geestelijke conditie. Die heeft namelijk eeuwigheidswaarde!

Hoe doe je dat? Ook daarvoor geeft Paulus concrete aanwijzingen aan Timoteüs en Titus: blijf je verdiepen in het evangelie van de gelukzalige God, ‘mijd de begeerten van de jeugd, streef naar rechtvaardigheid, geloof, liefde en vrede met hen die de Heer met een zuiver hart aanroepen’ (2 Tim. 2:22) en ‘wees voor de gelovigen een voorbeeld in wat je zegt, in je levenswijze, in liefde, geloof en zuiverheid’ (1 Tim. 4:12). Op die manier zullen zij en zullen wij geestelijk gezond en sterk blijven.

Trainen Wat toen voor Timoteüs en Titus gold, geldt nog steeds voor ons vandaag. Een gezonde geestelijke conditie komt en blijft niet vanzelf. Geestelijke verschraling ligt altijd op de loer: dat je afstompt, in geestelijk opzicht verslapt en daardoor minder weerbaar wordt. Er is dan maar

weinig crisis of storm voor nodig om je in geestelijk opzicht te laten omvallen. Met een beetje tegenslag verdwijnen je geloof en vertrouwen zomaar als sneeuw voor de zon.

Maar hoe kun je dan jezelf oefenen in een vroom leven?

In 1 Timoteüs 3:16 wijst Paulus het geheim aan van de vroomheid die hij bedoelt: Jezus Christus. Uiteindelijk gaat het om Hem. Jij in Hem en Hij in jou! Je karakter wordt gevormd, je geestelijke conditie zal worden versterkt alleen op de weg achter Hem aan. Rechtvaardigheid, geloof, liefde en vrede – achter Hem aan vind je tijd en ruimte om jezelf erin te oefenen en erin te groeien. Zoek Hem dan steeds op in de betrouwbare woorden van het evangelie en in gebed.

Misschien heb je niet altijd zin of voelt het niet meteen goed. Het vraagt doorzettingsvermogen, net als het opbouwen van een goede lichamelijke conditie. En aan doorzettingsvermogen ontbreekt het ons tegenwoordig nogal eens. We haken maar al te gauw af.

Maar of je nou lichamelijk of geestelijk je conditie wilt versterken, zonder discipline kom je er niet. Je eigen gemakzucht zit je misschien nog wel het meest in de weg. Het zal een zaak zijn van lange adem, van blijven trainen en oefenen, maar het is wel de manier waarop God belooft dat Hij je geestelijk sterk en weerbaar zal maken.

‘Hiervoor zwoegen en strijden wij, omdat wij onze hoop hebben gevestigd op de levende God, die de redder is van alle mensen, bovenal van de gelovigen’ (1 Tim. 4:10).

‘Het evangelie van Jezus Christus maakt je gezond en sterk in geestelijk opzicht’

‘Het opbouwen van een gezonde geestelijke conditie is veel meer dan een leuk extraatje in het leven’

In gesprek

TEKST: JANNEKE BURGER-NIEMEIJER, PROJECTLEIDER AKZ+ EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Dit nummer van De Reformatie kunt u beschouwen als een aanmoediging om in gesprek te gaan: gereformeerden met charismatischen in alle schakeringen die er zijn. De artikelen van Bas Luiten en Hans Burger beogen dat: een voorzet voor een stevig gesprek tussen gereformeerden onderling en tussen wie zich gereformeerd en wie zich charismatisch noemt.

Wie alleen boeken leest, kan gemakkelijk in een schijnwerkelijkheid leven, zonder daadwerkelijke ontmoeting en gesprek. Een boekenplankje in dit nummer van De Reformatie staat dus niet op zichzelf, maar kan hopelijk dienstbaar zijn aan het gesprek.

Ik wil graag beginnen en eindigen met een boek dat het beoogde gesprek enigszins weergeeft. Allereerst het recent verschenen boekje *Gereformeerden en evangelischen* van de doctoren Willem Ouweeneel en Jan Hoek. Het boek begint met een aantal stellingen van beide broeders over hun geloofsovertuiging en hun reacties daarop. Alleen al de stellingen zelf maken dit boek erg interessant, omdat altijd weer de vraag is: wat is eigenlijk gereformeerd, wat is evangelisch? Na

het stellingen-hoofdstuk volgen uitgeschreven discussies over rechtvaardiging en heiliging, verbond en doop, kerk en ambt en tenslotte christenen en de wet. Het is mooi dat twee mensen hierover echt met elkaar in gesprek gaan; daardoor ontstaan geen karikaturen. Het is soms ook lastig: niet alle gereformeerden en niet alle charismatischen die je tegenkomt, vinden aansluiting bij deze twee vertegenwoordigers. Maar het is beslist een handzaam, kort en positief boekje.

In gereformeerde kring verschijnen ook boeken die kritisch zijn op charismatisch gedachtegoed. Bekend zijn *Meer dan genoeg* en *Geestrijk leven*. In het eerste boek staan vooral beoordelingen van klassiek-charismatische thema's als ministrygebed, tongentaal en gebeds-

genezing, omlijst door hoofdstukken waarin meer algemeen de charismatische wijze van denken wordt aangeduid en beoordeeld. De titel klinkt nogal defensief en de inhoud van dit boek is dat soms ook. Bij het lezen van *Meer dan genoeg* dringt zich de vraag op: waarom is de toon vooral kritisch? Valt er niets te leren van charismatische christenen? *Geestrijk leven* is veel minder defensief van toon en inhoud. Het beschrijft positief hoe gereformeerden vanuit de Geest leven, waarbij de titel een ruimhartiger houding naar een leven vanuit de Geest dekt. Ik denk dan bijvoorbeeld aan het hoofdstuk van Erik de Boer over uitdrijving van demonen en ziekenzalving.

Er worden ook boeken geschreven door auteurs die graag de gereformeerde theologie en praktijk zouden verrijken

met accenten vanuit charismatische hoek. Willem Smouter schreef in 2006 *Herstelwerk*, een boek over het werk van de Geest. Smouter is predikant in de Nederlands Gereformeerde kerk en betrokken bij de charismatische vernieuwingsbeweging New Wine. Hij schrijft over de Geest vanuit het totaalperspectief van schepping, leven van Jezus en wederkomst en geeft de Geest in alles een grote rol. Belangrijk in zijn benadering is dat alleen God bovennatuurlijk is en dat er verder alleen geschapen mensen en geschapen gaven zijn, die door de Geest tot het doel komen dat God met de schepping gesteld heeft.

De insteek van *Christus ontvangen* van Philip Troost ligt meer bij psychologie en spiritualiteit, wat ook past bij zijn werk als pastor/therapeut. Hij schrijft vanuit het verbond als de intieme relatie die God met ons legt – het terechte accent van de gereformeerde leer – en die ontvankelijkheid vereist om beleefd en geleefd te worden – het punt waarop gereformeerden wat kunnen leren van charismatische christenen.

Aan charismatische zijde is te noemen *Voortdurend verlangen, geestelijke vernieuwing in de protestantse kerk* onder redactie van Hans Esbach (2011). Hierin presenteert het Evangelisch Werkverband zich

met het Evangelisch Manifest. Het is een actuele bijstelling van *Vurig Verlangen, evangelische vernieuwing in de traditionele kerken*, eveneens onder redactie van Hans Esbach (1996). Van begin af heeft het Evangelisch Werkverband zich aangesloten bij de Pinksteropwekkingen aan het begin van de 20e eeuw vanwege de ruimte voor het functioneren van de gaven van de Geest. Nu is er in het Manifest een verschuiving zichtbaar naar meer inhoudelijk belijden. De reden daarvan is dat men naast evangelische vernieuwing ook geestelijke vernieling constateert, doordat de kerk de grenzen van haar belijden niet duidelijk durft aan geven. Er is nu behoefte aan duidelijke standpunten op grond van de Schrift. Ook worden allerlei methoden van gemeenteopbouw gerelativeerd. Hoezeer ze ook helpend en dienend kunnen zijn, erkend wordt dat de gemeente van Christus niet maakbaar is. Dus ook aan charismatische zijde is er van alles in beweging. Het is goed om daar kennis van te nemen.

Tenslotte nog een boek dat ook dienstbaar is aan het gesprek tussen gereformeerd en charismatisch: *Levend water*. In 2006 vond er op de Theologische Universiteit in Kampen een congres over charismatische vernieuwing plaats waarvan dit boek de schriftelijke weerslag

is. Hoewel er natuurlijk geen workshopverslagen in dit boek staan, zijn alle bijdragen wel geschreven om het gesprek op gang te helpen. Bovendien zijn nabeschouwingen van Ad de Bruijne en Erik de Boer toegevoegd die het boek zeker meerwaarde geven.

N.a.v.

Willem Ouweneel en Jan Hoek, *Gereformeerden en evangelischen. Overeenkomsten en verschillen na tweehonderd jaar Hervorming*. Vaassen (Uitgeverij Medema), 2006. 144 pagina's, € 14,95.

H. ten Brinke, J.W. Maris e.a., *Meer dan genoeg. Het verlangen naar meer van de Geest*. Barneveld (Uitgeverij De Vuurbaak), 2004. 168 pagina's, € 13,75.

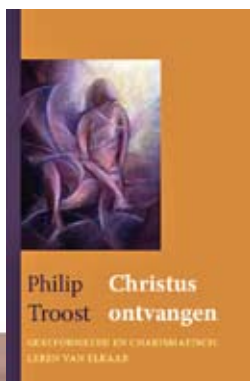
H. ten Brinke, J.W. Maris e.a., *Geestrijk leven*. Barneveld (Uitgeverij De Vuurbaak), 2006. 269 pagina's, € 17,50.

W. Smouter, *Herstelwerk. De Geest werkt van schepping tot voleinding*. Zoetermeer (Uitgeverij Boekencentrum), 2006. 152 pagina's, € 13,50.

Philip Troost, *Christus ontvangen. Gereformeerd en charismatisch leren van elkaar*. Kampen (Uitgeverij Ten Have), 2006. 230 pagina's, € 17,75.

Hans Esbach (red.), *Voortdurend verlangen, geestelijke vernieuwing in de protestantse kerk*. Zoetermeer (Boekencentrum), 2011. 278 pagina's, € 19,95.

E.A. de Boer (red.), *Levend water. Gereformeerd debat over charismatische vernieuwing*. (TU-bezinningsreeks). Barneveld (Uitgeverij De Vuurbaak), 2006. 180 pagina's, € 16,90. Niet meer nieuw leverbaar.

Eén in Christus

J.I. Packer over gereformeerd en charismatisch

TEKST: BAS LUITEN, PREDIKANT TE AMERSFOORT – DE HORSTEN EN HOOFDREDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

De bekende theoloog J.I. Packer (1926) is door zijn eigen levensloop thuis in de gereformeerde en de charismatische wereld. Hij benoemt over en weer het goede én kwetsbare in zijn boek *Wandelen door de Geest*. Packer zet de beschouwingen over de Geest zoals hij die tegenkomt, op een rij. En hij ziet onze eenheid in Jezus Christus.

Kracht Er zijn gelovigen die van de Geest vooral verwachten dat zij sterk worden om te strijden tegen de zonde. Door de kracht die ze van de Geest ontvangen, kunnen ze nee zeggen tegen verleidingen, bijvoorbeeld op het gebied van seks, drank, drugs, tabak, geld, luxe, promotie, macht, reputatie en vleierij. Die kracht

Aan Mozes maakte God zich voor het eerst bekend als Jahweh: 'Ik ben bij u.' ///

bevrijdt ons uit gebondenheid aan het kwaad.

Hierin ziet Packer veel goeds! Toch waarschuwt hij ook, want het is niet altijd zo dat je door de Geest merkbaar sterker bent, en zeker niet 'ineens', zodra de Geest je vervult. Door de mensen dat voor te houden, gaan ze te veel van zichzelf verwachten. 'Ze moeten de kracht maar gebruiken, ook al voelen ze die nog niet,' wordt dan gezegd. Met als gevolg desillusie, en gelovigen die heel veel bezig zijn met zichzelf, hun gemoedstoestand en hun mogelijkheden.

Gaven Er zijn gelovigen die van de Geest vooral verwachten dat ze voortaan kunnen beschikken over bijzondere gaven, de 'charismata'. Christenen laten zien waartoe God hen in staat stelt wanneer zij die gaven dienstbaar inzetten in de praktijk. Het waardevolle hierin is, volgens Packer, dat er in de gemeente veel meer gaven zijn dan alleen bij degenen die leiding geven. Het is van groot belang al die gaven te zien en in te zetten! Maar het kwetsbare is in de praktijk dat de belangrijkste gaven, zoals bediening van het Woord in allerlei vorm, waar-

door mensen tot bekering komen, over het hoofd worden gezien. Die zijn dan te gewoon, de merkbare aanwezigheid van de Geest zou juist in het bijzondere zitten. Packer waarschuwt voor een verschuiving van aandacht: het hebben van gaven van de Geest wordt belangrijker dan het voortbrengen van de vrucht van de Geest, terwijl juist door die vrucht de levenseenheid met Jezus blijkt. Gelovige mensen kunnen zich daardoor autoritair gaan gedragen in plaats van nederig, meer gericht op eigen positie en invloed dan op het welzijn van de hele gemeente.

Reinheid Er zijn gelovigen die van de Geest vooral verwachten dat ze in alle reinheid worden wedergeboren, om van binnen helemaal zuiver te zijn. Volgens

Packer leggen ook zij terecht nadruk op een belangrijk element van het leven met God. Onmisbaar is de strijd tussen vlees en Geest, met de bedoeling dat wij bereid zijn met een zondig leven te breken en ons vlees te kruisigen.

Reinheid is in de Bijbel heel belangrijk. Al in het Oude Testament werd veel aandacht en tijd besteed aan allerlei reinigingsrituelen.

*'Het is van groot belang
alle gaven van de
Geest te zien en in te
zetten in de gemeente'*

Toch, hoeveel goeds hierin ook is, het gaat in de praktijk zo gemakkelijk aan het hart van het christelijke leven voorbij. Mensen worden dan wettisch en streng. Ze verzinnen allerlei gedragspatronen en leggen die op aan anderen. Ze houden zich meer bezig met wat mag en wat niet mag dan met de liefde van Christus. Ze worden bang voor alles wat zich aandient. Hun vreugde gaat weg, hun uitstraling wordt somber en ze geven voortdurend pessimistische boodschappen af over kerk en samenleving.

Christus Een gelovige glijdt dus gemakkelijk uit als hij zich eenzijdig richt op elementen van de Geest zonder voldoende te peilen waar het eigenlijk om gaat. Het gaat God erom bij ons te zijn. Let op zijn Naam: Jahweh, HERE, 'Ik ben bij u'. Het is de rode draad door het OT. Jezus wordt aangekondigd als de Immanuël,

'God met ons'. Het Nieuwe Testament loopt uit op de nieuwe aarde, waar God woont als een Vader tussen zijn kinderen. Nu is het de taak van de Geest om ons Christus' aanwezigheid kenbaar te maken, in de wereld, in de gemeente en in de harten. Als de Geest dat met je doet, gebeuren er drie dingen:

- je krijgt een hechte, innerlijke band met Jezus, waardoor je één bent met Hem;
- je krijgt deel aan de gezindheid van Jezus, waardoor je dagelijks wordt vernieuwd;
- je krijgt deel aan de gemeente van Jezus, waardoor je wordt bevestigd in je nieuwe leven.

Dit is het hart van het werk van de Heilige Geest! Hieruit komen voort de kracht en de volharding, zonder dat je jezelf overschat. Jezus zal je door zijn Geest vasthouden en leiden. Hij zal je woorden

in de mond leggen. Daardoor krijg je vrijmoedigheid om christen te zijn en dat niet te verbergen. Je deelt in de volle rijkdom van alles wat in Jezus aanwezig is: zijn eenheid met de Vader, zijn vreugde in God, zijn toewijding aan het plan van God, zijn liefde voor de wereld, zijn aandacht voor mensen, zijn persoonlijke liefde voor jou, ook zijn gerechtigheid, zijn overwinning op de dood, zijn heerlijkheid als hoofd boven alles (Ef. 1:22,23), enz. Deze gaven zullen je nooit hoogmoedig maken, integendeel, ze vervullen je met dankbaarheid, verbazing en hoop. Hieruit komt dienstbetoon voort. De gezindheid van Jezus is voluit 'dienen', door zijn Geest geeft Hij je diezelfde levenshouding. Niet dienen om je zelf te laten gelden, maar om anderen te behouden en mee te krijgen naar de Vader. Dan is je niets te veel. Leven door de Geest is leven uit Jezus.

- advertentie -

Wat is jullie gemeenteproject in 2012?

Ga met God
[over dagelijks leven met God]

Dagelijks op weg met je schepper
Praktisch Bezinningsboek

Vooral de liefde
[over de liefde]

Volg mij
[over missionair zijn]

Thuis in Gods huis
[over eigentijds gereformeerd zijn]

➡ **Gratis uitproberen!**

Vuurbaak heeft vier aansprekende, kant en klare projecten, geschikt voor kerkdienst, kringen en individueel gebruik. Nieuwsgierig? Vraag in de boekhandel of kijk op www.vuurbaak.nl/gemeenteprojecten

Ontvang een gratis exemplaar van een gemeenteproject.* Mail naar info@vuurbaak.nl

vuurbaak

Zoekend luisteren naar Romeinen 1

TEKST: HANS SCHAEFFER, ONDERZOEKER AAN DE THEOLOGISCHE UNIVERSITEIT TE KAMPEN EN REDACTEUR VAN DIT BLAD ///

Op 20 januari jl. heeft de Theologische Universiteit in Kampen een congres georganiseerd over homoseksualiteit. Aanleiding hiervoor is de constatering dat in orthodox-gereformeerde kerken behoefte bestaat aan bezinning op de bestaande opvattingen over het praktiseren van homoseksualiteit. Een belangrijke theologische bijdrage aan dit gesprek wordt geleverd door dr. Maarten van Loon, predikant van de GKv te Dalfsen-Oost.

Het boek dat hij daartoe schreef, heet *In liefde en trouw* – met een vraagteken erachter. Want de kernvraag in de discussie is voor ieder die Christus wil volgen: geeft God homoseksuele broeders en zusters de ruimte om in liefde en trouw een relatie met iemand van hetzelfde geslacht aan te gaan?

Bewust schrijf ik: 'voor ieder die Christus wil volgen' en 'geeft God...'. Daarmee immers raken we de vervolgvraag die onmiddellijk hierop volgt: wat zegt de Bijbel hierover? De Bijbel is immers Gods Woord, en voor een beantwoording van deze kernvraag zullen we de Bijbel moeten lezen.

Van Loon geeft ons in zijn boek een uitermate helder en leesbaar geschreven antwoord op deze vraag, vooral waar het Romeinen 1:26b-27a betreft. Hier staat: 'De vrouwen hebben de natuurlijke omgang verruild voor de tegennatuurlijke, en ook de mannen hebben de natuurlijke omgang met vrouwen losgelaten en zijn in hartstocht voor elkaar ontbrand. Mannen plegen ontucht met mannen.'

Cruciaal Ik neem wat ruimte om zijn boek te beschrijven.

Hoofdstuk 1 geeft een heldere probleemstelling. De Bijbel bevat maar een paar teksten over homoseksualiteit. Van Loon maakt duidelijk dat Romeinen 1 cruciaal is omdat het veruit de meest expliciete nieuwtestamentische tekst hierover is (pag. 17-18). Daarom is zijn centrale vraag: wat zijn voor vandaag de ethische consequenties van Romeinen 1:26b-27a voor homoseksuele relaties in liefde en trouw? De woorden ‘voor vandaag’ geven aan dat er allerlei vragen gesteld worden bij een vanzelfsprekende koppeling tussen Paulus’ woorden en vandaag. Slaan deze woorden op ons hedendaagse beeld van homoseksuele geaardheid of zou Paulus, als hij homoseksuele relaties in liefde en trouw gekend zou hebben, deze tekst anders hebben geformuleerd? In hoofdstuk 2 schetst Van Loon de relatie tussen Paulus en de gemeente in Rome en het grote kader van de hele brief aan de Romeinen. Vervolgens beschrijft hij in hoofdstuk 3 homoseksualiteit in Paulus’ tijd. Hij beschrijft de visie van heidense én joodse auteurs, maar ook wat we weten over concrete homoseksuele praktijken uit deze periode. Hij concludeert dat er in bepaalde elite kringen huwelijken tussen mannen zijn gesloten maar dat deze niet monogaam waren en ook niet zo bedoeld waren (pag. 37). Verder gebruiken toonaangevende filosofen uit die tijd hetzelfde argument als Paulus wanneer zij homoseksualiteit als ‘tegennatuurlijk’ omschrijven (pag. 40). Het lijkt niet duidelijk of het concept ‘seksuele geaardheid’ nu wel of niet bekend was in Paulus’ tijd. ‘Paulus laat nergens een besef van seksuele geaardheid blijken in zijn brieven. Dit geldt ook voor de overgrote meerderheid van Paulus’ tijdgenoten (...). Als het concept van geaardheid

wijdverbreid was, dan lijkt het niet iets waarmee rekening werd gehouden door auteurs in Paulus’ tijd. (...) Daarmee blijft het een open vraag wat Paulus exact geweten en geloofd kan hebben ten aanzien van seksuele geaardheid,’ waarop hij de aanbeveling doet hiernaar verder onderzoek te doen (pag. 47-48). De Joodse visie op homoseksualiteit is helder: alle homoseksueel gedrag wordt als ‘tegennatuurlijk’ afgewezen. De meeste Joodse auteurs zijn echter veel explicieter in hun veroordeling dan Paulus (pag. 58). Uit de bespreking van Romeinen 1 moet duidelijk worden in hoeverre Paulus zich aansluit bij andere Joodse auteurs.

Hermeneutische principes In het vierde hoofdstuk worden we meegenomen in een zeer leesbare exegese van Romeinen 1. Van Loon weet de belangstellende lezer door alle voetangels en klemmen van het goed lezen van de tekst heen te loodsen. Hier volsta ik met het opsommen van de belangrijkste conclusies (pag. 87-88). Afgoderij staat aan de basis van de verdorven mensheid; homoseksualiteit wordt genoemd in het kader van de zondeval; Paulus bedient zich van de denkkaders en terminologie van zijn tijd; en hij was goed op de hoogte van de (homo)seksuele praktijken van zijn tijd.

In hoofdstuk 5 wordt de vertaalslag naar vandaag voorbereid. Van Loon stelt dat ‘er vroeg of laat altijd een beweging nodig [is] waarin de uitleg van de Schrift in haar eigen context wordt doorvertaald naar vandaag’ (pag. 89). Hij beschrijft vervolgens hoe in acht verschillende

visies op grond van o.a. Romeinen 1 toch verschillende posities tegenover homoseksuele relaties in liefde en trouw ingenomen worden. Dat komt doordat bij het lezen van de Bijbeltekst verschillende ‘hermeneutische principes’ een rol spelen: de één zoekt naar de bedoeling achter de Bijbeltekst, een ander probeert vanuit het dubbelgebod van de liefde te lezen, weer een ander zoekt naar datgene waarin een Bijbeltekst tegen de heersende cultuur in ging om van daaruit lijnen te trekken naar vandaag, enzovoort.

Van Loon schetst acht van dergelijke hermeneutische principes om deze vervolgens kritisch te analyseren.

Overtuiging In het volgende hoofdstuk zet Van Loon uitgebalanceerd alle gegevens en principes uit het voorgaande op een rij. Hij komt uit bij een absoluut verbod op homoseksualiteit, om vervolgens ook alternatieve opties te schetsen. In een korte eindconclusie (hoofdstuk 7) pleit hij voor een doorgaand gesprek over de vraag ‘wat we in de gereformeerde traditie met het Schriftgezag bedoelen’. Want naast de Bijbelteksten blijkt iets anders van groot belang: ‘Uiteindelijk is het echter een kwestie van overtuiging. Daar zit iets ongrijpbaars in en dat kan ook niet anders. We geloven immers dat de Geest ons inzicht wil geven, individueel maar ook collectief. Daarom hoop ik dat de confessionele kerken samen naar Gods weg en wil in dezen blijven zoeken in het geloof dat de Geest de gedachten zal leiden’ (pag. 126).

Aanbeveling Dit boek is belangrijk. Daarom heb ik veel van de inhoud

*‘Vroeg of laat is er
altijd een beweging
nodig waarin de
uitleg van de Schrift
in haar eigen context
wordt doorvertaald
naar vandaag’*

gewoon weergegeven. Maar ook de conclusies zijn belangrijk. Zoals ook in het vorige deel uit dezelfde TU-Bezinningsreeks te lezen is (Miryam Klinker – De Klerck, *Als vrouwen het Woord doen*, over de dienst van de vrouw in de kerk), blijkt het lezen van de Schrift niet tijdloos en zonder vooroordelen te kunnen. Het minste wat gelovige theologen kunnen doen is: helder en verantwoord onder woorden brengen wat er rondom bepaalde Bijbelteksten allemaal meespeelt. Overtuigend, eerbiedig en eerlijk heeft Van Loon precies dat gedaan. Zijn helderheid en schrijfstijl maken dat dit boek over dit onderwerp sterke aanbeveling in onze kerken verdient.

Het maakt duidelijk dat praten over homoseksualiteit zoveel méér is dan het lezen van Bijbelteksten. Het roept onvermijdelijk vragen op als: vanuit welke vooronderstellingen en principes lees ik de Bijbel? En: hoe komen we over zulke voorvragen met elkaar in gesprek? En dan wel een gesprek dat meer is dan een

beleefde uitwisseling van standpunten. Daarvoor is het nodig dat kerken, zowel plaatselijk als op landelijk niveau, een christelijke gemeenschap vormen. Niet allereerst uitgelezen *debaters*, maar ingelezen bidders. Ethische standpunten, zo maakt dit boek duidelijk, zijn geen kwestie van rationele tekstinterpretatie alleen. Tekstinterpretatie moet ingebed zijn in een traditie van zoekend luisteren. Daarbij geeft het woord ‘traditie’ aan dat de gemeenschap der heiligen van alle tijden (verleden) en alle plaatsen (hedendaagse broeders en zusters wereldwijd) een hartig woordje mee moet spreken.

Doorslaggevend De belangrijke bijdrage die Van Loon met zijn boek levert aan de discussie ligt volgens mij niet allereerst in zijn eigen positiekeuze, of in de degelijke en zorgvuldige argumentatie die hij daarvoor aandraagt. Het belangrijkste is dat hij aantoont hoe doorslaggevend de achterliggende

overtuigingen zijn in het gesprek over homoseksualiteit. De vraag die Van Loon wel aanstipt en maar niet beantwoordt is: hoe worden deze overtuigingen gevormd?

Het zou goed zijn als een volgend deel uit deze TU-Bezinningsreeks aan deze vraag gewijd wordt.

N.a.v. Maarten van Loon, *In liefde en trouw?*

Een studie naar homoseksuele relaties in de christelijke gemeente vanuit Romeinen 1 (TU-Bezinningsreeks 10). Barneveld (Vuurbaak), 2012. 132 pagina's, € 17,90.

NIEUWS EN PERSBERICHTEN

DIACONAAL HET JAAR DOOR

Via de website van het Diaconaal Steunpunt kunt u een Bijbellesrooster volgen dat is toegespitst op het diaconaat. Diaconaat komt uit het hart van het evangelie. Daarnaast is dit evangelie ook de norm voor ons diaconaal zijn. Het diaconale Bijbellesrooster bevat voor elke dag een gedeelte dat betrekking heeft op het diaconaat. In 2012 zal op de website van het Diaconaal Steunpunt wekelijks een van de Bijbelteksten uit het diaconale Bijbellesrooster worden belicht.

Voor meer informatie en voor het

Bijbellesrooster zelf kunt u terecht op www.diaconaalsteunpunt.nl.

40-DAGENKALENDER TEAR

Ook dit jaar komt Tear met een scheurkalender over duurzaam en eerlijk leven, speciaal voor in de Veertigdagentijd voor Pasen. Dominee Jaap van der Windt schreef voor elke dag een kort stukje aan de hand van een Bijbelvers. En op de achterzijde van elke pagina wordt verteld hoe de lezers zo'n duurzame levensstijl in de praktijk kunnen brengen. Nieuw in de editie van 2012 zijn de cartoons van Willeke Brouwer.

De veertigdagentijd begint op Aswoensdag 22 februari en de kalender is te bestellen via www.tear.nl/kalender. 'Er is steeds meer vraag naar informatie over wat de Bijbel zegt over duurzaam leven en eerlijk consumeren,' zegt Thimo den Hartog, campagneleider bij de christelijke hulporganisatie. 'Met de kalender kunnen we de link leggen met de Bijbel, maar ook iets meer vertellen over de praktische kant van een duurzame levensstijl. De klimaatproblemen en armoede in verre landen één op één herleiden tot onze levensstijl in het Westen is veel te kort door de bocht. Maar natuurlijk zijn die

verbanden er wél. Al met al genoeg reden om onze levensstijl kritisch tegen het licht te houden. Ik denk dat het ons weer gelukt is om de juiste toon en woorden te vinden voor veertig interessante leesdagen.'

De kalender is dit jaar zo duurzaam mogelijk geproduceerd. Naast 100% gerecycled papier is ook gekozen voor een watervrij drukproces en ecologische inkt. Dit jaar vraagt Tear een kleine bijdrage voor de kalender. Voor € 2,50 zijn de verzend- en drukkosten gedekt.

NETWERKBIJEENKOMST FORUMC OVER INTEGRAL MISSION

ForumC is een forum voor geloof, wetenschap en samenleving. ForumC wil in gesprek met iedereen die daarvoor openstaat het christelijk geloof verbinden met vragen van de samenleving, de cultuur en het eigen leven.

Op woensdagavond 1 februari spreekt drs. Wout van Laar over 'Integral Mission', het uitleven van je geloof in Jezus ieder aspect van je leven. Een benadering waarbij woord en daad onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Aan de hand van voorbeelden, gaan we met elkaar in gesprek over hoe deze benadering in te passen is in ons werk en leven.

Deze avond wordt georganiseerd door het ForumC-netwerk ontwikkelings-samenwerking. Ter inleiding op de avond kun je het artikel van Vinoth Ramachandra lezen, te vinden op de website van het ForumC. Geef je voor de netwerkbijeenkomst tijdig op bij wdorsman@elim.nl. Locatie: ForumC-kantoor, Utrechtseweg 1A in Amersfoort. Meer informatie is te vinden op de website van ForumC: www.forumc.nl.

STEFAN PAAS IN VASTE DIENST BIJ DE TU

Met ingang van dit jaar heeft dr. Stefan Paas een vaste aanstelling bij de Theologische Universiteit (TU) in Kampen gekregen. Paas (1969) geeft aan de TU het vak missiologie en is coördinator van de eenjarige master missionaire theologie. Hij werkt vanaf 2009 al bij de TU. Naast het universitair docentschap aan de TU bekleedt Paas aan de Vrije Universiteit de 'J.H. Bavinck leerstoel voor kerkplanting en kerkvernieuwing in een seculiere context'. Deze bijzondere leerstoel gaat uit van het Center for Evangelical and Reformation Theology.

Na zijn studie theologie was Paas een aantal jaren godsdienstleraar en staf-medewerker bij IFES-Nederland. Hij promoveerde in 1998 op een oudtestamenteel onderwerp en was vervolgens van 1999-2006 evangelisatieconsulent voor de Christelijke Gereformeerde Kerken. Van 2006-2009 werkte hij als missionair opbouwwerker bij het gemeentestichtingsproject Via Nova in Amsterdam en was hij daarnaast lector gemeenteopbouw aan de Christelijke Hogeschool

Ede. Nog steeds is Paas betrokken bij missionair werk. Zo gaat hij regelmatig voor in de kerkdiensten van Via Nova.

SYMPOSIUM 'VAN WIE IS DE REFORMATIE?'

De Europäische Melanchthon-Akademie (EMA) organiseert in samenwerking met Refo500 een internationaal symposium over "Wem gehört die Reformation? Nationale und konfessionelle Dispositionen der Reformationsdeutung." Dit symposium wordt gehouden van 1 tot 3 maart 2012 te Bretten. De leiding is in handen van Dr. Günter Frank (EMA Bretten, FU Berlin), Prof. Dr. Volker Leppin (Universität Tübingen) en Prof. Dr. Herman J. Selderhuis (Theologische Universiteit Apeldoorn).

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Claudia Martin van de Melanchthon-Akademie via het mailadres martin@melanchthon.com. Via dat mailadres en via de website van Refo500 kunt u zich aanmelden voor het symposium. Op die website kunt u ook het voorlopige programma bekijken. Ga naar www.refo500.nl.

UIT DE KERKEN

Bedankt:

Voor Mussel: A. van Groos te Hoogvliet/Spijkenisse.

Beroepen:

Te Amersfoort-Vathorst: A. Buursema te Amersfoort-West

Zendtijd voor kerken:

Zondag 5 febr. a.s. (11:30 u., Ned. 2) wordt door Zendtijd voor Kerken een dienst uitgezonden vanuit de GKV in Leek. Voorganger ds. Alko Driest preekt over 'Waarheen leidt de weg?' n.a.v. Ps. 98. In de dienst is veel aandacht voor muziek. Voorganger ds. Alko Driest zelf is enthousiast lid van de Gereformeerde Brassband Groningen (GBG).

Geef dit nummer van De Reformatie cadeau

Gratis

U kunt nu dit nummer weggeven aan iemand uit uw omgeving. Gebruik hiervoor de bijgevoegde antwoordkaart of stuur een mail naar administratie@dereformatie.nl.

De kerk rouwt

want de Redeemed Gospel Church in Nairobi (Kenia) heeft de afgelopen maand opnieuw tientallen mensen moeten begraven, die stierven aan de gevolgen van aids. Dit is de kerk, dit zijn wij. Waar één lid lijdt, daar lijden alle leden mee. Help de kerk, omdat je er zelf deel van uitmaakt. Steun Tear en geef lokale kerken de kans om in hun eigen omgeving lijden te verlichten.

www.tear.nl Bank 41 400

tear
tegen armoede

Donatus verzekert vertrouwd

Donatus verzekert kerkgebouwen en wat daar bij hoort, zoals ruimtes voor kinderopvang, doopvonten, kanselbijbels en orgels. Donatus is een betrokken specialist. Klein genoeg om u persoonlijk van dienst te zijn. Groot genoeg om uw verzekeringsbelangen aan toe te vertrouwen. Samen met u zorgen we ervoor dat wat waardevol is, behouden blijft voor onze kinderen en hun kinderen en hun kinderen...

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700